

סירוס „נער הזהב של הספרות האמריקאית“ * הפולני שהפך לקלסיקן אנגלי. והקדים את „שורשים“ * סיפור אהבה של שני לבבות ושתי קיבות * מקורו של „א-ב-ני-בי“ שכבש את אירופה

רב מכר

פורטנוי חוזר

כאשר פירסם הסופר האמריקאי ממוצא יהודי, פיליפ רות, את סיפרו קובלנתו של פורטנוי הוא המם את עולם הספרות האמריקאי ואת מיבנה המישפחה היהודית בארצות-הברית. בסיפרו הוא הציג, בסיגנון של יודוי, בפני הפסיכר אנאליטיקאי שלו, הד"ר שפילפוגל, את

פיליפ רות קורבו האשה האמריקאית

מערכת ההיזקים הנפשיים שגרמה לגיי בורו אהבת-היתר של „האם היהודיה“ שלו, תוך פירוט מלא של הצלקות האדי פאליות הכרוכות באהבה מסוג זה. בימים אלה ראה אור, בתרגום לעיבי רית, סיפרו החדש של פיליפ רות חיי נגבר * שבו הוא מציג את גיבורו פיטר טרנופול, שהוא בבחינת נגידמותו של המחבר והאלטר-אגו שלו, וגם „נער הזהב של הספרות האמריקאית“, בעזרתו הוא מנסה לחשוף טפח מעולמו של מתבר קובלנתו של פורטנוי, ואת חברתו הסרי בבת, המשפחתית והאקדמאית. תוך כדי חישוף עולם זה, מפענח פיליפ רות את עולם הסיפרות האמריקאי, השונה לחלוטין מעולם הסיפרות האירופי, המקובל עלינו. חיי נגבר הוא תיאור תהליך סירוס הסיפורית של הסופר, בחייו הפרטיים וביצירתו, והתהליך שבעזרתו הוא הופך את הסיפור „גל נצחון סיפורתי-אוטו-ביוגרפי. גיבורו של פיליפ רות, פיטר טרנופול, מצוי מאז שחרותו בחיפוש אחר אשה שבה יוכל להשקיע את עצמו ולטפח את גבריותו.

הספר נפתח בשני סיפורים בעלי נימה אוטוביוגרפית, שאותם מפרסם (כביכול) פיטר טרנופול, ובעיקבותיהם בא הנוסח המפענח, תחת הכותרת „סיפורי האמיתי“, בו הוא מנתח ומפרט את שני הסיפורים

* פיליפ רות, „חיי נגבר“, עיברית: אהרון אמיר, הוצאת „זמורה, ביתן, מודן“ 352 עמודים (כריכה רכה).

הפותחים את הספר ואת קובלנתו של פורטנוי, הפרק „סיפורי האמיתי“, המקיף כשני-שלישים מהספר, הוא תרגיל מבריק ובעל נימה סאטירית, של מציאת מקבלי לות בין סיפור בעל נימה אוטוביוגרפית, לבין מציאות חייו של המספר.

„סיפורי האמיתי“ מוגש ברכיף של העי רות בעלות אופי ליטראטי, פסיכואנליטי ותיאולוגי, המציירים את עולמו של פיטר טרנופול כקורבן זכויות-היתר של האשה האמריקאית בעזרת חקיקה אבסורדית על חייו של הגבר, והאופן שבו סוחטת אשתו של טרנופול את כספיו. טרנופול נושא את מורין אחרי שזו טופלת עליו „עלילת-הריון“, בעזרת שתן של אשה כושית הרה, הנשלח לבדיקה מעבדתית, המאלצת אותו לשאתה כדגל למוסריותו.

גיבורו של טרנופול אינם מאריכים ימים, ובדומה לאירועים אחרים של חייו, הם מובילים אותו למלכודת של סירוס עצמי-מרצון, ולעולם שבו כולם מתייצבים נגד פיטר טרנופול האומלל, הסופר הסובל והמתיסר. אשתו-לשעבר, מורין, מאשימה אותו בפני בית-הדין-העליון של מדינת ניו-יורק, כ„מדיח נודע של תלמי-רות קולג“, הפסיכואנאליטיקאי שלו, הד"ר שפילפוגל, הזכור לטוב מקובלנתו של פורטנוי, מגדירו כאחד „מגדולי הדי נרקיסמים הצעירים של האומה בשדה האמנויות...“ במצוקה סביבתית מעיקה זו בוחן פיליפ רות ניסוחים סיפורתיים, שאותם הוא מביא בפי גיבורו, כמו: „האמנות היא ארוכה, אבל חייו של כתב עת קמן קצרים...“ פיטר טרנופול מלגלג על אורח החיים האקדמאי של הסיפרות:

„קודם נייפוי לצבא עשיתי איינעצמי ענה וחי עבודה של דוקטוראט באוניברסיטת סיטת שיקאגו, עד שבישל כוחי מרוב ביבליוגרפיה, ואנגלו-סכסית...“ ובי מקביל הוא מנחה את חיי גיבורו כסופר בהגדרות כמו: „הייה מסודר ומתוקן בן חייך כמו בורנג, כדי שתוכל להיות פרוץ ומקורי בעבודתך...“ הגדרה שאותה שאל מגוסטאב פלובר.

יחד עם זאת, אין פיליפ רות חוסך מגיבורו טרנופול את הנאותיו של אלכס סנדר פורטנוי, הנאות שריגשו את עולם הסיפרות: „הזרע שלי — אני משאיר אותו בכל מיני מקומות... אני מורח אותו בכל מיני מקומות... אני מוזמן. אני הולך לחדר-ההרצה, אני משאיר אותו באיזה מקום... על הכרז... כקעריית-הסבון... עשיתי זאת בפרייה האוניברסיטה. מרחתיו אותו על כריכות של ספרים... הרבתי בו מעטפה. התשלום שלי לחב רת-המלפונים...“ תיאור העלול לעורר את המחשבה שבשל אופיו האוטוביוגרפי של הספר, מהווה מוטיב חוזר בחייו של פיליפ רות נגבר.

לבסוף, כאשר מתבשר פיטר טרנופול על מות גרושתו בתאונת-דרכים, הוא כמו חש בשחרורו מתסביך-הסירוס שלו, ואז-מר: „קשישו אוכה בחורה בביצים שלי...“ חיי נגבר רצוף הומור, בדיחות וסאטירה על מעשה התרבות. בדומה לסיפורים אמריקאים אחרים, שב פיליפ רות ומוכיה, שכותה הגדול של הספרות האמריקאית

הוא בהומור שבה, בעצמיות שלה, ובני תוק ממסכת הערכים הרצינית מדי של הסיפרות האירופית.

תרגום

קונראד

תיאודור יוזף קו'אניובסקי נולד בשנת 1857, במוהילוב שבפולין, כנצר למשפחת אצילים סלאווית, ועד לגיל 20 לא ידע מילה אנגלית. הוא מת בשנת 1924 ב' בוטסבורן, אנגליה, כאחד מגדולי הסיפי רות האנגלית, והוא מוכר יותר לקוראי הסיפרות בשמו ג'וזף קונראד.

אחרי שנמלט מביתו ומפולין, החל קוני ראד משרת בציי-הסוחר הצרפתי, וכעבור תקופה קצרה עבר לשרת כמלח כשיר בציי-הסוחר הבריטי, שם הגיע לדרגת קברניט. בימים אלה ראתה אור, בעיברית, מהדורה חדשה של סיפרו לב המאפליה * נובלה שחיבר ב-1902, ובה הוא מתאר חווייה שחווה עשור שנים קודם-לכן ב' ג'נגל של קונגו הבלגית. לב המאפליה

ג'וזף קונראד הרס התרבות האפריקאית

ממש כתבי-אישום המופנה נגד הקולוני יאליוס האירופי באפריקה, תוך שהוא מתאר, תיאור מעמיק, את שניסה לפני שני ימים לתאר אלכס היילי, מחבר שורשים, שהסידרה הטלוויזיונית המבוססת על סיפורו הוצגה עד לשבוע שעבר בטלוויזיה הישראלית. קונראד מצליח לרדת לניבכי הרס התרבות האפריקאית בידי האדם הלבן, תוך שהוא מלגלג על שגרירי התר

* ג'וזף קונראד, „לב המאפליה“, תירגום: מרדכי אבי-שאל, הוצאת „סיפריית פועלים“, 88 עמודים (כריכה רכה).

בות-המערבית שעשו זאת בשם הסיסמה „היגוף מיליונים נבערים ונמילתם מרד-כיהם הנתעבות...“ ספר זה, המתאר בקשיחות את הריסת התרבות והפולקלור של מיליוני „קונטה-קינטה“, ראה אור במהדורתו הנוכחית כ' חלק מחומר הלימוד בקורס גיבור ואנטי-גיבור ברוטן המודרני הניתן במיסגרת מדעי הרוח והחברה באוניברסיטה הפתוחה, תוך שהוא מעמת הרס תרבות מת, וניוונו של תרבות מאידך. לב המאפליה הוא אנדה שבכוחה, גם היום, לפענח רבים מן המהלכים החברתיים העוברים על אפי ריקה, והגוררים בעיקבותיהם את משא התיסכול של שליטת האדם הלבן בשחור, שלא הגיע לאיוונו הסיפרות המגובש בשורשים של אלכס היילי, בעוד גיבורו נוסח קונראד עומד במיבחן הזמן.

עדות

אחרון המשכילים

בימים אלה ראה אור הראשון מתוך ארבעת כרכי מאמרו המקובצים של הסופר המנוח אליעזר שטיינמן, תחת הכותרת חיים של שפע * הכרך, שהובא לדפוס בידי בנו של הסופר, נתן שחם, מציג את עולמו הרוחני והתרבותי של אחד מאחרוני דורי-המידבר של התרבות היהודית, ואחד מראשוני התרבות הישראלית. בכל כובד אנו הסיפרות.

הכותרת חיים של שפע אינה מטעה כלל, והיא מעידה על שפע התרבות היהודית, והלא-יהודית, שמילאה את עולמם של הסופרים בארץ במחצית הראשונה של ה' מאה. שפע של תרבות, המעמיד בצל כד את הסופרים, את כותבי הרצוניות ומחברי המאמרים והמסות בתרבות הישראלית הי עכשווית.

ספר זה ראוי לעיונו המעמיק של כל סופר ישראלי וכל שוחר עתידה של הסיפי רות הנכתבת בארץ. בשל קשת הנושאים הרחבה שעליה פורש שטיינמן את אותיו תיו. יחד עם זאת, הוא מוסיף מישנה חשיבות לערכה של המסה כסיפרות בפני עצמה, תוך שהוא דן בעקיבות בשאלות שבין הסיפרות והחיים, מנתח קני-מידה לבחינת סיפרות יפה, ומעיד על ההבדלים שבין עלילה לסנסציה.

שטיינמן מגן על כבודה של הסיפרות העברית במילים קשות, וקובע: „הרבה עשבים שוטים צומחים בכרם הסיפרות, וזו שלא באה מעיקרה אלא לכלות הקי-ציב מגדלת שימיר וישית ומרבה רמאים וזייפנים. אבל כשב שלא יכלו חכמים לנעוץ חרב בבית המדרש, שלא יבוא לשם

* אליעזר שטיינמן, חיים של שפע, הוצאת „עם עובד“, 384 עמודים (כריכה קשה).

אנתולוגיה מודרנית

רעב למדיימתואר שאינו יודע שובע. צרוף זמני עזיבה מבלי להגיע.

הרחק בתאי זורחת השמש. ברוח שיקשוק הרכבת עי גשר הקשתות הוא רחן.

קוד הרדיו אומר: החופש הוא דבר שלא ויתכן. ובהמשך רביעיית המתר הרביעיית לארנודר שנברג.

כך האופקים עגולים המה. על התקליט השמוח של המישור אני המרכזי של צריחי הכנסיות.